

Riksbankens Företagsundersökning

Telefonintervjuer
30 november – 4 december

December 2020

Riksbankens företagsundersökning i december 2020¹

Med anledning av de snabba skeendena kring coronapandemin och effekterna på ekonomin gör Riksbanken återkommande telefonintervjuer med svenska storföretag. Den senaste omgången intervjuer genomfördes mellan 30 november och 4 december. Resultatet av dessa intervjuer sammanfattas nedan.²

”Allt beror på vaccinet”

Den andra pandemivågen har än så länge haft en relativt begränsad påverkan på de svenska storföretagen. De åtgärder som företagen har vidtagit under hösten handlar framför allt om att minska smittspridningen i produktionen och att om möjligt öka arbetet hemifrån. Den redan hårt drabbade besöksnäringen samt konfektionshandeln påverkas dock återigen av de nyligen införda restriktionerna, med färre besökare och stora försäljningsbortfall som följd. Men även om situationen har försämrats i samband med den andra pandemivågen, så är ändå de flesta företag i ett bättre läge nu än i våras.

Osäkerheten är stor till följd av utvecklingen av pandemin och de införda restriktionerna. Det bidrar till att företagen är mer försiktiga i sina bedömningar om det framtida konjunkturläget, eftersom situationen snabbt kan förändras. Flera företag ser det som avgörande att vaccin blir tillgängliga, att vaccinationerna snabbt kommer igång och att resultatet blir lyckosamt för att kundernas framtidstro ska komma tillbaka och efterfrågan ska ta fart. Detta bidrar även till att företagen fortsätter att vara optimistiska om konjunkturläget på ett halvårs sikt.

”Vi har en bättre framförhållning nu”

Leverans- och produktionsstörningarna är betydligt mindre omfattande under den andra pandemivågen. Företagen har även vidtagit åtgärder såsom att bygga upp större lager av kritiska komponenter och arbeta med så kallad ”second sourcing”, det vill säga de har alternativa leverantörer av komponenter. Men även om leveranskedjorna än så länge håller, så finns det ändå en oro för att oförutsedda problem ska uppstå framöver. Man använder sig också i större utsträckning av inhemsk arbetskraft för att förekomma problem med karantänsregler och reserestriktioner. Omvärldens reaktioner, i form av nedstängningar och andra restriktioner, upplevs dessutom vara mildare än i våras, framför allt i Europa: ”De länder som tidigare stängde ner allt har förstått att det inte är effektivt, nu stänger man ner lagom”.

Flera företag rapporterar om en ökad sjukfrånvaro som bland annat leder till störningar i produktionen. Men genom planering kan denna typ av störningar ofta begränsas. Det rapporteras också om fraktstörningar i form av containerbrist och brist på containerplatser i bland annat Sverige och Europa.

---

¹ Riksbanken har mellan den 30 november och 4 december genomfört telefonintervjuer med cirka 50 industri-, bygg-, handels- och tjänsteföretag samt branschorganisationer för att följa upp företagens situation med anledning av pandemins utveckling under hösten.

² Tidigare telefonintervjuer och Riksbankens ordinarie företagsundersökningar redovisas på Riksbankens [webbsida](#).

”Lågkonjunkturen på industrisidan är inte så djup i alla fall”

Konjunkturutvecklingen för industriföretagen är relativt opåverkad av den senaste tidens pandemiutveckling. Den gradvisa återhämtning som industriföretagen redogjorde för i september har fortsatt under hösten. Exporterande industriföretag möter en god global efterfrågan. Gruvindustrin gynnas av fördelaktiga metallpriser och valutakurser. Skogs- och pappersindustrin ser en god efterfrågan på byggmaterial från byggsektorn och paketeringsmaterial till följd av den ökande e-handeln. Fordonsindustrin har ökat produktionen efter en för dem överraskande positiv efterfrågeutveckling: ”Just nu går det bra för samtliga svenska fordonstillverkare”. Detta bekräftas även av andra industri-, transport- och bemanningsföretag som är beroende av efterfrågan från fordonsindustrin. Osäkerheten som råder till följd av pandemin har dock lett till att tidshorisonten är kort vad gäller order och produktion. En respondent säger: ”Man har en extremt kort framförhållning i alla led”.

Byggsektorn är mer indirekt påverkad av pandemin

Byggföretagen redogör för ett relativt oförändrat konjunkturläge sedan september och bedömer att den direkta påverkan från pandemin på byggsektorn är begränsad. Nedgången i byggkonjunkturen som inleddes under andra halvåret 2019 har ändå indirekt förstärkts av pandemin och de efterföljande restriktionerna och nedstängningarna. En företagsledare påpekar att ”Pandemin påverkar hela samhällsekonomin, den sprider osäkerhet hos kunder och stoppar investeringar”.

Privata beställare senarelägger investeringar, vilket dämpar efterfrågan på kommersiella fastigheter, såsom kontor, hotell och butikslokaler. Offentliga beställare tidigarelägger istället sina beställningar, vilket ökar efterfrågan inom anläggningar och infrastruktur. Efterfrågan på bostäder har fortsatt att minska. Byggkonjunkturen i Stockholm är överlag sämre än i övriga delar av landet.

De nya restriktionerna slår hårt mot konfektionshandeln

Efter att försäljningen inom kläd- och sporthandeln återhämtade sig under sommaren och början av hösten så vände den åter ned i slutet av oktober och konjunkturläget beskrivs av ett klädföretag som ”supersvag”. Pandemin fortsätter dock att ha en positiv effekt på elektronikhandeln och dagligvaruhandeln i allmänhet och den livsmedelsförsäljning som sker via e-handel i synnerhet. De ökade restriktionerna under pandemins andra våg har ytterligare ökat försäljningen. Även byggvaruhandeln fortsätter att gå bra, särskilt försäljningen till privatkunder som fortsätter att snickra. Försäljningen till små och medelstora byggföretag går bättre än i september och man upplever därtill att hushållen nu är mer positiva till att ta hem hantverkare.

Återhämtningen inom industrin gynnar delar av tjänstesektorn

Konjunkturutvecklingen inom tjänstesektorn är blandad. Bemanningföretagen ser samma tendenser som i våras, men med en tydlig skillnad, tillverkningsindustrin håller på att återhämta sig. Det ökar efterfrågan på inhyrd personal och på andra bemanningstjänster. Efterfrågan på inhyrning och andra bemanningstjänster inom e-handel, lagerhantering och logistik är stark, medan den är fortsatt svag inom hotell och restaurang. Transportbranschen gynnas av tillverkningsindustrins återhämtning liksom av att e-handeln också har tagit mer fart på sistone, vilket delvis beror på ”Black week” och en påbörjad julhandel. De redogör för ett relativt stabilt läge: ”Även om våra volymer är lägre än normalt så kan man inte påstå att vi befinner oss i en krissituation”.

Besöksnäringen, som sedan tidigare är hårt drabbad av pandemin och de rådande restriktionerna, beskriver sin finansiella situation som allvarlig. Samtidigt som man har stora fasta kostnader så är intäktsbortfallen fortsatt betydande.

Fortsatt goda finansieringsvillkor för storföretagen

De svenska storföretagen har generell en fortsatt god tillgång till extern finansiering. Flera har säkrat upp långsiktig finansiering och upplåningen på obligationsmarknaden fungerar väl. I nuläget finns överlag inget direkt behov av de befintliga eller förlängda statliga stöden för flera av storföretagen.³ De är dock positivt inställda till stöden och uttrycker att det är bra att stöden finns för de verksamheter som behöver dem. Indirekt kan deras verksamhet också gynnas av stöden. Riksbankens åtgärder för att stabilisera finansmarknaderna framhålls att indirekt ha gynnat deras verksamhet.

Statliga stöd till framför allt mindre företag och företag i utsatta branscher

Mindre företag och företag i vissa utsatta branscher har i större utsträckning använt sig av statliga stöd, vilka även anses ha varit viktiga för deras verksamhet. Bland de ansökningsbara statliga stöden nämns omställningsstödet, stödet vid korttidspermitteringar och anståndet med skattebetalningar som särskilt betydelsefulla. En företagsledare poängterar: "Det som har fungerat till hundra procent är senareläggningen av skatter, det ger ju likviditet rätt in". Likviditetsbehovet är stort inom vissa branscher, bland annat besöksnäringen och konfektionshandeln. Några företag här uppger också att de har haft svårigheter med att få banklån. En del mindre företag har överlag svårare att få tillgång till extern finansiering och upplever inte att villkoren är så gynnsamma. En del kritik kring stöden framkommer också. Som tidigare upplevs regelverken kring en del av stöden vara för komplicerade eller inte fullt ut anpassade till företagets verksamhet. Att beskedet om de förlängda stöden dröjt upplevs också som problematiskt, och har fått konsekvenser i form av varsel och uppsägningar hos en del mindre företag.

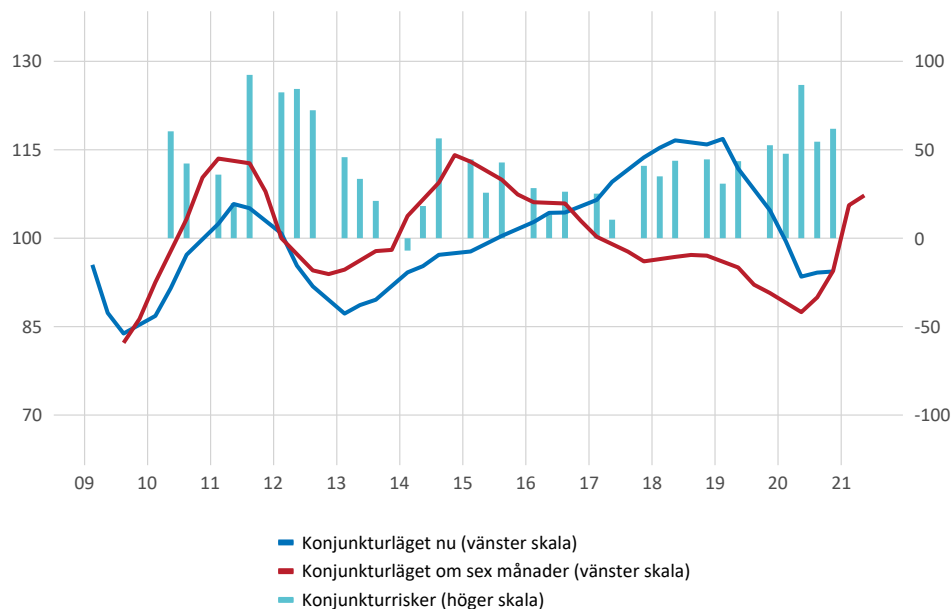
---

³ De statliga stöd som nämns i enkäten är följande: regeringens tidigare och förlängda stödåtgärder, Riksbankens åtgärder, lån och garantier från ALMI, Exportkreditnämnden, Svensk Exportkredit och Riksgälden.

Diagrambilaga.

Diagram 1. Konjunkturläge och konjunkturrisiker

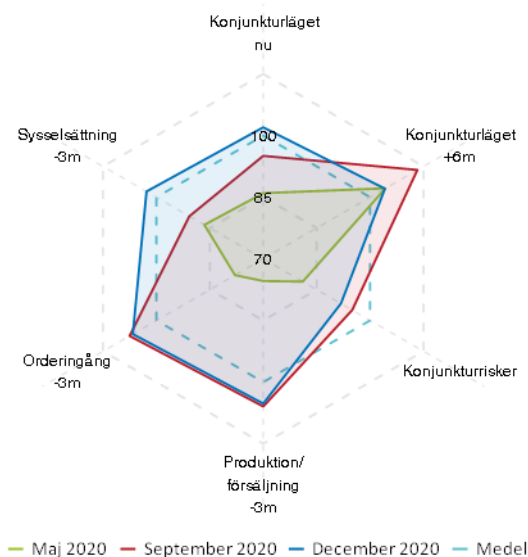
Viktade indextal (vänster skala) och viktade nettotal (höger skala)

Anm. De viktade indextalen visar ett standardiserat värde (medelvärde = 100 och standardavvikelse = 10) av nettotalen för de företag som anger att konjunkturläget för närvarande är bra eller dåligt och de som anger att konjunkturläget om sex månader kommer att vara bättre eller sämre. Den röda linjen, konjunkturläget om sex månader, är framflyttad två kvartal. Serierna för konjunkturläget är utjämnade med ett glidande medelvärde baserat på tre observationer. Staplarna visar de viktade nettotalen för de företag som anger att riskerna för konjunkturutvecklingen just nu är större respektive mindre än normalt. Undersökningen genomförs vanligtvis tre gånger per år, vilket innebär att det endast finns observationer för tre kvartal varje år i diagrammet. För 2020 har dock de tre ordinarie undersökningarna kompletterats med telefonintervjuer, det finns därför observationer för fyra kvartal 2020. Före 2017 visas observationerna för de tre första kvartalen varje år. Under åren 2017-2019 finns det observationer för de två första kvartalen och för det sista kvartalet varje år i diagrammet.

Diagram 2. Företagens samlade svarsmönster

Viktade indextal

Anm. Svaren på frågorna är utplacerade längs "ekrar" i diagrammet där ett indextal närmare mitten är sämre. Ökade konjunkturrisiker antas här vara försämringar och innebär därmed lägre indextal. De historiska genomsnitten är beräknade från det datum då den aktuella frågan började ställas. Beteckningarna -3m / +6m betyder de senaste tre månaderna respektive de kommande sex månaderna.

Om Riksbankens företagsundersökning

Riksbankens undersökning avser att spegla pris- och konjunkturutvecklingen inom industrin, byggsektorn, handeln och delar av tjänstesektorn. Eftersom ett fåtal aktörer står för en mycket stor del av det svenska näringslivet kan relativt få intervjuer ge information om stora delar av näringslivet. Många av de intervjuade företagen förmedlar dessutom information om andra delar av näringslivet genom sina kontaktytor mot bland annat små och medelstora företag.

I den ordinarie undersökningen intervjuas cirka 30 företag i februari, och cirka 45 företag i maj och november. Sedan undersökningens start 2007 har över 300 företag deltagit i undersökningen. Den ordinarie undersökningen görs genom att Riksbankens personal besöker företagen i cirka en timme. Intervjuerna genomförs i regel med personer i företagets ledningsgrupper. Samtalen ger företagen möjlighet att utveckla svaren och intervjuaren kan ställa fördjupande följdfrågor. Särskilda frågor ställs från tid till annan om aktuella frågeställningar inom penningpolitiken.

Med anledning av coronapandemin och effekterna på ekonomin genomför Riksbanken sedan mars 2020 återkommande telefonintervjuer med svenska storföretag. Aktuell rapport för december 2020 redovisar resultatet av telefonintervjuer med cirka 50 företag och branschorganisationer som huvudsakligen gjordes mellan den 30 november-4 december. Diagrammen i rapporten visar företagens svar viktade med respektive företags antal anställda i Sverige. Indextalen i diagrammen fångar upp- och nedgångar i svars mönstren väl. Dessa svar kombineras sedan med företagens reflektioner under intervjuerna.

En närmare beskrivning av undersökningen finns på Riksbankens webbsida: Hokkanen, Melin och Nilson (2012), "Riksbankens företagsundersökning – en snabb konjunkturindikator", Penning- och valutapolitik 2012:3.

http://www.riksbank.se/Documents/Rapporter/POV/2012/rap_pov_artikel_3_121017_sve.pdf

SVERIGES RIKSBANK
103 37 Stockholm
(Brunkebergstorg 11)

Tel 08 - 787 00 00
Fax 08 - 21 05 31
registratorn@riksbank.se
www.riksbank.se

SVERIGES RIKSBANK
103 37 Stockholm